

Oktober 1840–marts 1841

FAKTA

Dato:
Oktober 1840–marts 1841

Sidetal:
79, 80, 81

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsperson/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det originale manuskript til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen. Afskriften af hele manuskriptet omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr. 14.

OBS Dokumentet er også udgivet i Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-udgivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

Omtalte personer:
August Beck
Hans Holsten
Ludvig Müller
Johan Ferdinand de Neergaard
A.C. Petersen
J.F. Schouw
Susette Schouw
Christian Stampe
Christine Stampe
Elise Stampe
Henrik Stampe
Jeanina Stampe
Holger Stampe-Charisius
Henrik Stampe (den yngre)
Nicolai Søtoft
Just Mathias Thiele
Bertel Thorvaldsen
Henriette Wulff
Peter Wulff

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 14. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 79 -

Thorvaldsen fuldænder nu i god Roe, det første fammille stykke N 1¹, saa det andet N 2², saa gjør han jeg husker ikke ☒ og saa begynder han Rebekka³[.] nu tager han lidt til Byen, og paa engang faaer jeg Brev fra Thiele⁴, at jeg dog skulde hente Thorvaldsen da han saae daarlig ud og længtes efter Nysøe[.]

D. 6 No.⁵ tog han atter fat paa Rebekka og paa den lille Statye Psiche⁶: som han har Modeleret efter Jeanina⁷, for at gjøre mig en pendant til Amor⁸, som jeg her havde; der staaer d. 12 Nov 1840. ☒ saa den er nok gjort paa samme Tid; d. 12 No: Bysten af Admiral Holsteen⁹, D. 16de Nov: 1840 om Natten¹⁰ reiste Stampe og jeg, til Byen til Onkel Holsteens Guldrørlup¹¹, Thorvaldsen havde paa min Bøn gjort Admiralens Byste, gennem Wiborg¹² bestilt, som Etaten ville forære ham i Marmor, dog fik siden ikke Raad dertil, skjønt jeg tilbød at besørge det, da vi rejste til Rom¹³, D. 17 No: om Aftenen rejste vi atter ud og jeg troer, Thiele var med os. Nu begyndte man at prepare¹⁴ sig til d. 19 No:¹⁵ som var Thor's fødsels dag, det blev bestemt at give Kierlighed uden strømper¹⁶, og Pastor Sætoft¹⁷ Giorde Johan von Erenpreis¹⁸, fr: Collet¹⁹, fr: Schwartz²⁰[.] Elisa²¹[.] Beck²²[.] P. Wulff²³ [var] Mads²⁴, Petersen²⁵ [var] Jeppe²⁶, Smidt²⁷ osv osv ☒ kort Prøver og alt gaaer hemmelig, og jeg har travelt, med at Bygge Theatret, skiule Prøverne, og indrette alt ☒

Om aften spiller vi vores lotterie med Thor og af og til kommer een og anden af vore Naboer som sedvanlig, Prøverne, holdes om formidagen og Thor: Mærker intet, Dagen før²⁸ kommer Thiele herud og det morede ret Thorvaldsen, han gaaer meget, ud omkring med ham osv; osv ☒

Om Morgen bringe vi ham vore Presenter paa Sængen, saa gaaer han til Arbeidet, og Kl: 11 kommer heele Sælskabet, for hans dør med alle mulige Instrumenter, en Fiolin²⁹, en fløite[.] en Triangel, en Casterolle, en tromme, nogle Redekamme osv og spille til Sangen No³⁰. med følgende Ord,

i en Klade³¹ til Hr L: Møller³² som han lod skrive, angaaende nogle Gips sager, seer jeg fra d. 15 Dc: 1840, at Thor baade bader sig, spadserer, og Kjører ja glider saagar paa Isen som en Gade Dreng, saae jeg ryster af angst at han skal falde; han kjører i Svipslæde³³ paa Parkerne ☒ og er munter og Rask. ☒

- 80 -

dette Overasker Thor meget, og der bliver overhovedet megen Munterhed, nu tog han mig under Armen, og dandsede ned af Trappen og

til Schocoladen fulgt af heele Musikantertroppen. Søtoft satte liv i det heele og formidagen gik munter afvexlende med Gratulanter Fra Omegnen, til Midag komme vore Naboer, og det gik ret muntert, en Sang No1 blev sunget af P:³⁴ som følger, og saa om Aftenen Efter en lille Midagsluur, bliver Sælskabet fulgt op paa Sahlen hvor Kierlighed uden strømper, blev udført, til hans store glæde og fornøielse, men ingen af spillende fraperte³⁵ ham her saa meget som Elisa³⁶, og mange dage ja Maaneder efter forundrede han sig over hvor godt hun gjorde sine Ting[: "J]hun, som seer ud som kunde hun ikke telle til 5.["] osv ☒ tilsist fremsagde Merkuur³⁷, medfølgende N 2 af Søtoft³⁸, Aftenen gik Munter, og de paafølgende Dage med, d 21³⁹ Aften gjorde Thiele Schattenspiel⁴⁰ osv for os hvor Carl⁴¹ udmærkede sig ved sit spring i Vandet, osv[.]

d. 23 Nov: 1840⁴² tog Thorv: ind med Thiele.

I December 1840 Arbeidede han paa Rebecka⁴³ som ikke blev ferdig før d. 28 Januar 1841, fleere andre Ting gjort i den Mellem tid ☒ henimod Juel kom Drengbørnene⁴⁴ hiem, og vi bestemte at repetere Kierlighed uden strømper med anden besætning, der var nu Svane⁴⁵, Johan⁴⁶, osv ☒ og de gave ogsaa Klokker Link⁴⁷, med fr: Collet⁴⁸, og Hendrik⁴⁹, Schouws⁵⁰ vare her ude og frue Rested⁵¹, fr W:⁵² osv[.] Vi vare til feter⁵³ i heele Egnen og til Ball baade paa Bregentved⁵⁴, og Gisselfeld⁵⁵[.]

- 81 -

paa Lindersvold⁵⁶, Lotterie eller Juletræe ligeledes paa Engelholm⁵⁷[.] NB Svane dandse som dame⁵⁸ og ingen kiendte ham[.]

1841⁵⁹ Nu lod jeg Thor her tilbage, og reiste ind med Elisa⁶⁰, som skulde være hos Schouws for at gaae til Confirmation, i den Mellem tid hvor Thor, næsten bestandig har været her, maatte Stampe⁶¹ ofte staae Modell for ham til hans Basrelief Rebecka⁶², og jeg tiente til Modell⁶³ for alle Quinde⁶⁴ Personalets Arme⁶⁵, ja selv et af Hovederne Modelerte han efter mig; han, fortalte ofte om hvorved han havde faaet Ideerne til hans forskellige Arbeider, og Navnligen Merkuur⁶⁶ – Som han fleere gange foreviste os[.]

d. 8de Marz 1841 havde jeg Aldeeles glemt hans Romerske Geburstag⁶⁷ og Thorvaldsen, gottede sig derover, og var meget Glad derfor, og da jeg saa fik det dagen efter at vide og lod Schampagne bringe paa Bordet, blev han Vred, og reiste sig fra Bordet, ["]vilde nu forderve min fornøielse jeg havde over at de reent havde glemt Dagen,["] dog drak vi skaalen, og han blev god og munter igjen ☒

¹ Dvs. Thorvaldsen hos familien Stampe, Nysø38. Værket fuldførtes 5.10.1840.

² Dvs. Henrik Stampe og to sønner, Nysø39. Værket fuldførtes 10.10.1840.

³ Dvs. Rebekka og Eliezer, A553.

⁴ Dvs. den danske forfatter, sekretær, museumsmand og bibliotekar Just Mathias Thiele.

⁵ Dvs. 6.11.1840.

⁶ Det vil sige enten Nysø⁵³ eller Nysø⁵⁴, forarbejdene til Jeanina Emilie Stampe som Psyche, A174

⁷ Dvs. Christine og Henrik Stampes yngste datter Jeanina Emile Stampe.

⁸ Dvs. Amor med buen, A36.

⁹ Dvs. Hans Holsten, A213.

¹⁰ Følgende er skrevet i venstre margen på p. 80 i originalmanuskriptet: "D. 16de Nov: 1840 om Natten [...] Thiele var med os."

¹¹ Dvs. den danske admiral og baron Hans Holsten. 17.11.1790 blev Hans Holsten gift med Regitze Sophie Holsten (1769-1841), née Kaas. Christine Stampe omtaler Hans Holsten som "onkel", fordi Regitze Sophie Holsten var søster til Henrik Stampes mor Kirsten Frederiksdatter Kaas (1766-1842).

¹² Dvs. den danske departementsdirektør i Marineministeriet Niels Viborg (1785-1863).

¹³ Dvs. Thorvaldsens og familien Stampes Rom-rejse i 1841.

¹⁴ Dvs. bringe noget i passende stand, tilberede, jf. præparere i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁵ 19.11.1840 fejredes Thorvaldsens fødselsdag på Nysø bl.a. med sange, digte, lotterispil og opførelsen af Johan Herman Wessels (1742-1785) parodiske teaterstykke Kærlighed Uden Strømper. Foruden fødselaren og beboerne på Nysø var bl.a. A.C. Petersen, Nicolai Søtoft, Johan Ferdinand de Neergaard og Just Mathias Thiele tilstede.

¹⁶ Dvs. Johan Herman Wessels (1742-1785) parodiske teaterstykke.

¹⁷ Dvs. den danske præst og forfatter Nicolai Søtoft.

¹⁸ Dvs. en skræddersvend i Johan Herman Wessels (1742-1785) parodiske teaterstykke Kærlighed Uden Strømper. I stykket kan Johan von Ehrenpreis ikke ægte sig med tjenestepigen Grethe, fordi han tilfældigvis ikke ejer det par hvide strømper, som ceremonien kræver.

¹⁹ Ifølge Rigmor Stampe, op. cit., p. 85 og 350 er denne "fr. Collet" identisk med Elna Collet (1834-1866), som var ældste datter af den dansk-norske godsejer Bernt Anker Collett (1803-1857). Familien Collet havde i generationer ejet herregården Lundbygaard, som ligger godt 10 km fra Nysø. Elna Collet var imidlertid kun seks år gammel den 19.11.1840, så antagelig er der tale om en misforståelse fra Rigmor Stampes side. Måske spillede Elna Collets mor, Emilie Henriette Christence, née Rørbye (1805-68) rollen i stedet.

²⁰ Dvs. Louise Schwartz (1806-?), som ved Cora Nygaards bortrejse blev selskabsdame på Nysø. Hun nævnes nogle gange i Stampes manus, se Rigmor Stampe, op. cit., p. 22, 34, 47, 85, 281 og 282. Hun optræder også i folketællingen for 1840 for Præstø Amt, som selskabsdame på Nysø, Louise Sievartsen(sic!), 35 år.

²¹ Dvs. Elise Stampe, ældste datter af Christine og Henrik Stampe.

²² Dvs. den danske godsforvalter på Nysø, exam. jur., senere gård- og teglværksejer og landstingsmand August Beck.

²³ Dvs. den danske søofficer Peter Wulff.

²⁴ Dvs. en ulykkelig elsker i teaterstykket Kærlighed Uden Strømper.

²⁵ Dvs. den danske teolog, huslærer og præst A.C. Petersen.

²⁶ Stampe forveksler antageligt navnet Jeppe med Jesper. I teaterstykket Kærlighed Uden Strømper optræder ingen ved navn Jeppe, mens Mads har en fortrolig ven ved navn Jesper.

²⁷ Muligvis et medlem af familien Smith, som ejede Bækkeskov gods, nabo til Nysø.

²⁸ Dvs. 18.11.1840.

²⁹ Dvs. violin.

³⁰ Dvs. sang af 19.11.1840 fra Henrik Stampe til Thorvaldsen.

³¹ Følgende er skrevet i venstre margen: "i en Klade til Hr L: Møller [...] og er munter og Rask. ☒" Der synes at være tale om et indskud eller et indfald, vedrørende en p.t. ukendt brevklade fra december 1840, som ikke har noget at gøre med Stampes fortælling om fødselsdagen 19.11.1840, der fortsætter på side 80 nedenfor.

³² Dvs. den danske numismatiker, museumsinspektør og etatsråd Ludvig Müller.

³³ Dvs. en lille og nemt håndterlig slæde, jf. sviplæde i Ordbog over det danske Sprog.

³⁴ Dvs. sang af 19.11.1840 fra A.C. Petersen til Thorvaldsen.

³⁵ Dvs. virke påfaldende eller slående, forbavse, forbløffe, jf. frappere i Ordbog over det danske Sprog.

- ³⁶ Dvs. Elise Stampe, ældste datter af Christine og Henrik Stampe.
- ³⁷ Dvs. den romerske gud for handel, samfærdsel og gevinst, som indtager en mindre rolle i epilogen til *Kærlighed uden Strømper*. Epilogen var ikke med i originaludgaven af stykket.
- ³⁸ Dvs. epilog af 19.11.1840 fra Nicolai Sætoft til Thorvaldsen.
- ³⁹ Dvs. 21.11.1840.
- ⁴⁰ Efter tysk Schattenspiel, dvs. skyggespil.
- ⁴¹ Dvs. den danske baron af Stampenborg Henrik Stamps yngste bror premierløjtnant Carl Stampe (1806-1880).
- ⁴² 23.11.1840 rejste Thorvaldsen med Thiele til København. Thorvaldsen skrev i den anledning et brev til Christine Stampe, hvoraf et brudstykke er overleveret, jf. brev af 23.11.1840 fra Thorvaldsen til Christine Stampe.
- ⁴³ Dvs. Rebekka og Eliezer, A553. Relieffet er dateret "Nysø den 26. Januar / 1841". Christine Stampe husker altså en smule forkert, når hun skriver, at Rebekka og Eliezer "ikke blev ferdig før d. 28 Januar 1841", eller så færdigdaterede Thorvaldsen relieffet et par dage før den sidste afpuddning.
- ⁴⁴ Dvs. Christine Stampes drengebørn Henrik den yngre, Holger og Christian Stampe.
- ⁴⁵ Dvs. den danske teolog og senere biskop i Viborg stift Hans Jørgen Swane (1821-1903). Hans Jørgen Swane var ifølge Rigmor Stampe, op. cit., p. 351, n. 50 ven med Henrik Stampe den yngre og besøgte ham ofte på Nysø.
- ⁴⁶ Dvs. den danske amtsmand Johan Ferdinand de Neergaard.
- ⁴⁷ Dvs. hovedpersonen i den danske forfatter J.L. Heibergs vaudeville *Nei*, som blev uropført og udgivet i 1836.
- ⁴⁸ Ifølge Rigmor Stampe, op. cit., p. 85 og 350 er denne "fr. Collet" identisk med Elna Collet (1834-1866), som var ældste datter af den dansk-norske godsejer Bernt Anker Collett (1803-1857). Familien Collet havde i generationer ejet herregården Lundbygaard, som ligger godt 10 km fra Nysø. Elna Collet var imidlertid kun seks år gammel i 1840, så antagelig er der tale om en misforståelse fra Rigmor Stampes side. Måske spillede Elna Collets mor, Emilie Henriette Christence, née Rørbye (1805-68) rollen i stedet.
- ⁴⁹ Dvs. den danske baron af Stampenborg Henrik Stampe.
- ⁵⁰ Dvs. den danske botaniker og politiker J.F. Schouw, som var gift med Christine Stampes søster Susette Schouw.
- ⁵¹ Dvs. Ane Christine Bolette Polly Quist (1790-1861), som var gift med den danske kaptajn Johan Friedrich Redsted (1791-1857). Johan Friedrich Redsted kom i tiårsalderen i huset hos den danske præst Jean Marc Dalgas (1756-1811), som var far til Christine Stampe.
- ⁵² Dvs. Henriette Wulff, søster til Peter Wulff og Christian Wulff.
- ⁵³ Dvs. fest, højtid, jf. *Fete* i Ordbog over det danske Sprog.
- ⁵⁴ Dvs. Bregentved gods, som ligger øst for Haslev. Bregentved god var ejet af den danske greve, finansminister, præsident og godsejer Adam Wilhelm Moltke.
- ⁵⁵ Dvs. Gisselfeld gods nær Haslev, som efter 1755 fungerede som jomfrukloster. Frederik Christian Danneskiold-Samsøe (1798-1869), bror til Conrad Danneskiold-Samsøe, var i 1839 overdirektør på Gisselfeld.
- ⁵⁶ Dvs. Lindersvold herregård, som ligger nær Faxe. Lindersvold herregård var ejet af Otto Reedtz-Thott.
- ⁵⁷ Dvs. Engelholm gods, som ligger nær Næstved. Engelholm gods var ejet af Benjamin Wolff.
- ⁵⁸ Se evt. emneordet *Leg* med kønsroller.
- ⁵⁹ Er tilføjet senere med rødt mellem linje 2 og linje 3 til venstre på p. 81 i originalmanuskriptet.
- ⁶⁰ Dvs. Elise Stampe, ældste datter af Christine og Henrik Stampe.
- ⁶¹ Dvs. den danske baron af Stampenborg Henrik Stampe.
- ⁶² Dvs. Rebekka og Eliezer, A553.
- ⁶³ Se evt. emneordet *Levende model*.
- ⁶⁴ Dvs. kvinde.
- ⁶⁵ Dvs. armene på de kvinder, der optræder i relieffet Rebekka og Eliezer, A553.

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

⁶⁶ Dvs. Merkur som Argusdræber, A5.

⁶⁷ 8.3.1797 ankom Thorvaldsen for første gang til Rom. Dagen blev senere kaldt Thorvaldsens romerske fødselsdag. Se evt. emneordet Thorvaldsen romerske fødselsdag 8.3.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

